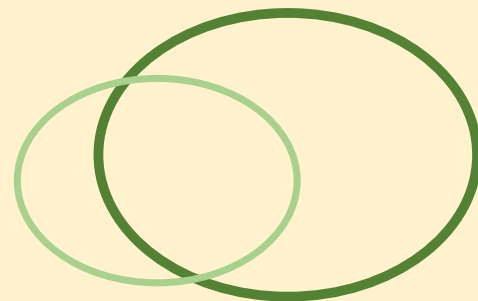
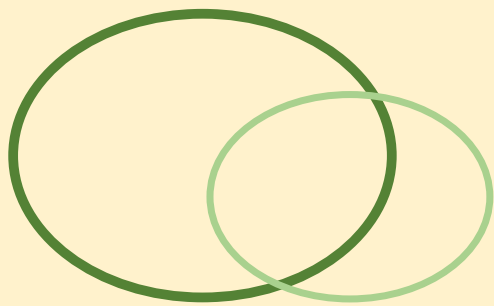

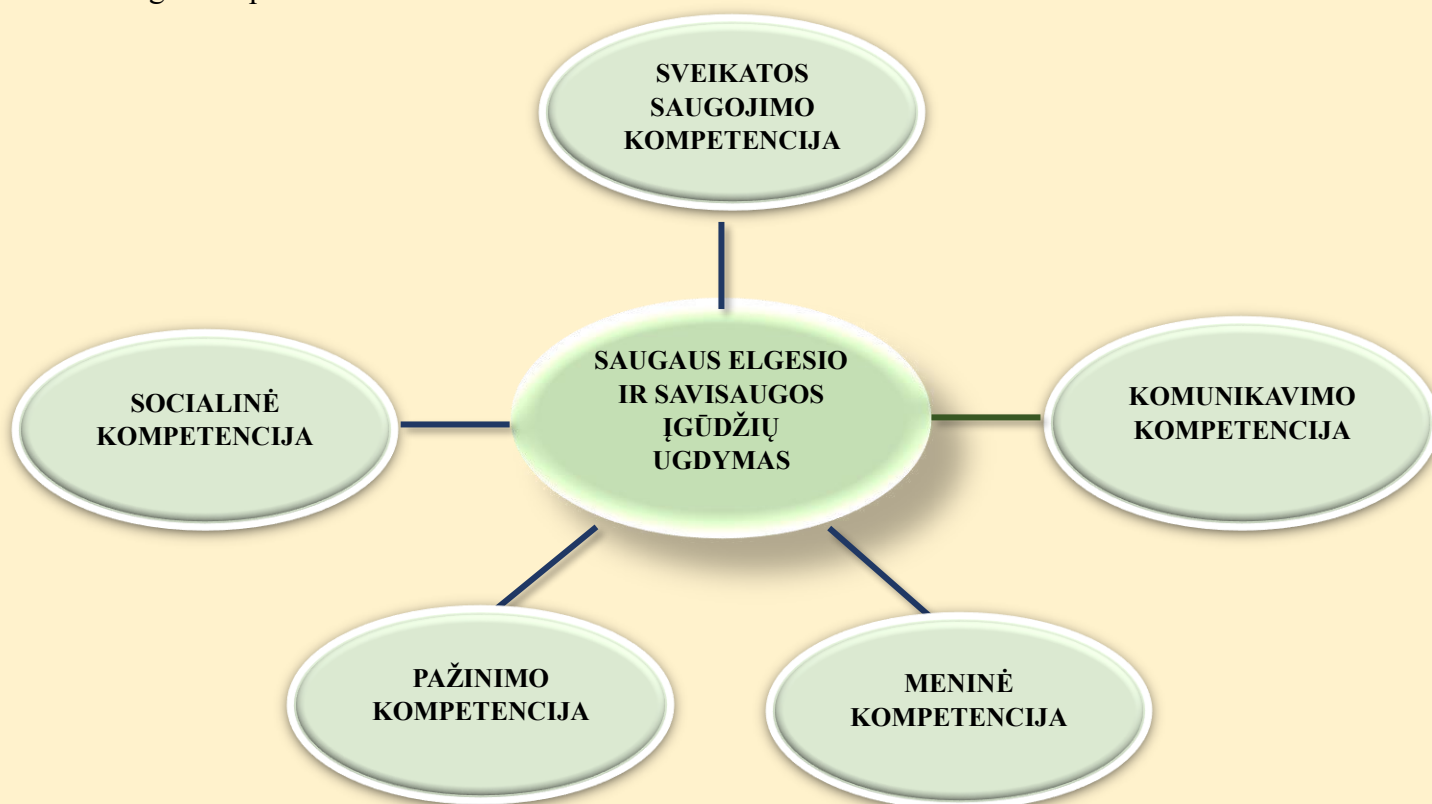

Ugdykite vaikų savisaugą ir atsakomybę

Ikimokylinio amžiaus vaikų saugaus elgesio ir savisaugos įgūdžių ugdymas.

Saugaus vaiko elgesio ir savisaugos įgūdžių ugdymas yra sistemingas ir nuoseklus procesas, sužadantis vaiko norą sužinoti daugiau, įgyti patirties, įsisąmoninti ir suvokti atsakomybę už savo ir kitų saugumą. Taip pat laikytis saugaus elgesio principų kasdieninėje aplinkoje, gebėti orientuotis sudėtingose situacijose.

Vaikai supažindinami su pagrindinėmis saugaus elgesio taisyklėmis ir būdais, skatinami ir pratinami laikytis saugaus elgesio taisyklių, ugdomas gebėjimas numatyti ir atpažinti pavojingas situacijas (kelyje, namuose, darželyje, kieme ir kitur). Svarbu prie tų pačių klausimų grįžti ir vėliau, vyresniajame amžiuje. Antai trimečio turimos žinios (pavyzdžiui, apie saugumą buityje) plečiamos ir vėliau, tas pats pasakytina ir apie įgūdžius ir vertybines nuostatas. Nėra tokių baigtinių žinių, kurias įgytų tik trimetis, nėra tokių baigtinių įgūdžių ir vertybinių nuostatų, kurias įgytų tik keturmetis. Nors saugaus elgesio ir savisaugos ugdymas yra viena iš sveikatos kompetencijos dalių, jis siejasi su visomis ugdomomis ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaiko kompetencijomis, taigi yra integralaus pobūdžio.

1 pav. Saugaus elgesio ir savisaugos įgūdžių ugdymo integralumas.

Vaikų saugus elgesio kelyje įgūdžių ugdymas

Vaikai turėtų žinoti ir suprasti, kas yra Kelių eismo taisyklės ir kodėl reikia jų laikytis, kokie pavojai tyko kelyje (gatvėje), kodėl kelią pereiti reikia kartu su suaugusiaisiais, kokių profesijų žmonės padeda ištikus nelaimei, kur kreiptis pagalbos ištikus nelaimei kelyje, koks yra pagalbos telefono numeris; suvokti kai kurių kelio ženklų reikšmes, suprasti Kelių eismo taisyklių sąvokas: šaligatvis, pėsčiųjų perėja, važiuojamoji kelio dalis, dvipusis eismas, sankryža, transporto priemonės. Vaikai turėtų pažinti šviesoforo signalų reikšmes; žinoti, kaip apsaugoti nuo eismo įvykių tamsiuoju paros metu ir kodėl reikalingas atšvaitas; kaip saugiai elgtis automobilyje, viešajame transporte; kaip išvengti pavojų kelyje; kaip ir kur kreiptis pagalbos. Vaikas jau turėtų suprasti, kad saugumas priklauso nuo jo paties. Skatinamas vaiko gebėjimas vengti netinkamo elgesio kelyje (išdykauoti, žaisti, eiti per kelią neleistinoje vietoje, bėgti į važiuojamąją kelio dalį, neatsargiai važinėti triratuku ar dviratuku ne žaidimo aikštelėse); ugdomas jo gebėjimas pastebėti netinkamą kitų žmonių elgesį kelyje, formuojami gebėjimo saugiai elgtis kelyje pradmenys, formuojamas atsakingas požiūris į savo ir kitų saugumą kelyje.

Įvairi veikla ugdo visas vaiko kompetencijas:

pažintinė kompetencija lavėja, kai vaikai atpažįsta simbolius (pavyzdžiui, kelio ženklus), skiria geometrines formas (pavyzdžiui, kelio ženklus), kartu su suaugusiaisiais naudojami internetu (saugaus eismo video pamokėlės), eksperimentuoja, tyrinėja; komunikacinė kompetencija lavėja, kai vaikai ir suaugusieji kalbasi, svarsto, apibendrina, kai klausomasi grožinės ar dalykinės literatūros tekstų, kai menamos mįslės, kai vykdomi projektai (pavyzdžiui, organizuojamos parodos, viktorinos), akcijos; socialinė kompetencija lavėja, kai vaikai pajunta ir supranta kiekvieno žmogaus ir bendrą visų atsakomybę už saugumą kelyje, suvokia nelaimių pasekmes; meninė kompetencija lavėja, žaidžiant žaidimus su dailės, muzikos priemonėmis, vaidinant, improvizuojant. ŽAIDIMŲ DIENOS suteikia galimybių ikimokyklinukams patiems vertinti savo žinias ir įgūdžius bei nuolat įgyti naujos patirties. Žaisdami vaikai įtvirtina saugaus elgesio kelyje įgūdžius, „pasitikrina“ Kelių eismo taisykles, patiria, kad neatsargiai žaidžiant galima susižeisti arba užgauti kitą. Žaidybinių situacijų metu sužino, kaip išvengti nelaimės ir kaip elgtis kilus pavojui, kokiais pagalbos telefonais skambinti atsitikus nelaimei. Vaidybiniai žaidimai ir projektai padeda pedagogams integruoti visų ugdymo sričių lavinimo tikslus, be to, tai tinkama galimybė kryptingai bendradarbiauti su tėvais, viešai parodant, kas patirta, sužinota, ir kartu su tėvais planuoti tolimesnius saugios elgsenos įgūdžių formavimo veiksmus.

Vaikų saugumo buityje įgūdžių ugdymas

Vaikai turėtų žinoti ir suprasti, kokios ir kodėl gali atsitikti nelaimės kieme, namuose ir kitose patalpose, kodėl negalima žaisti su buitinais prietaisais, kaip galima išvengti nelaimių buityje, kaip elgtis su nepažįstamais žmonėmis, žinoti apie pavojus ir nelaimes prie vandens telkinių bei gebėti saugiai elgtis, žinoti, kokie yra ekstremalūs gamtos reiškiniai (vėtra, smarkus vėjas, liūtis, uraganas, pūga, kaitra) ir kaip apsaugoti jų metu. Vaikai turėtų gebėti atsargiai elgtis su pavojingais daiktais ir prietaisais, pastebėti ir įvertinti pavojingas situacijas, pastebėti netinkamą kitų žmonių elgesį. Turėtų būti išugdyta savisaugos nuostata bei nuostata būti savarankišku ir atsakingu.

Ivairi veikla ugdo visas vaiko kompetencijas:

Pažintinė kompetencija lavėja, kai vaikai sprendžia kryžiažodžius, atpažįsta simbolius (pavyzdžiui, įspėjamuosius pavojaus ženklus, telefono aparato skaitmenis, termometro rodmenis) skiria geometrines formas (pavyzdžiui, įspėjamuosius ženklus), kartu su suaugusiaisiais naudojami internetu (filmai, žaidimai, komiksai), eksperimentuoja (pavyzdžiui, tyrinėja bangų aukštį, vėjo greitį, ugnies spalvas, skruzdėlyno gyvenimą ir panašiai); komunikacinė kompetencija lavėja, kai vaikai ir suaugusieji kalbasi, svarsto, apibendrina, kai klausomasi grožinės ar dalykinės literatūros tekstų, kai menamos mįslės, kai vykdomi projektai (pavyzdžiui, „Pagalbos telefonai“, „Paukščių gripas“, „Saugios Kalėdų ugnys“), organizuojamos vaikų piešinių ar fotografijų parodos, viktorinos, akcijos; socialinė kompetencija lavėja, kai vaikai pajunta ir supranta kiekvieno žmogaus ir bendrą visų atsakomybę už saugumą butyje, suvokia nelaimių pasekmes; meninė kompetencija lavėja žaidžiant žaidimus su dailės, muzikos priemonėmis, vaidinant, improvizuojant. Žaisdami vaikai įtvirtina saugaus elgesio butyje įgūdžius, pasitikrina saugaus elgesio taisykles, patiria, kad neatsargiai žaidžiant galima susižeisti arba užgauti kitą. Žaidybinių situacijų metu vaikai sužino, kad negalima žaisti elektros skydinėse, apleistuose pastatuose, automobiliuose, šiukšlynuose, kad reikia vengti liesti kieme išmestus rakandus; vaikai pratinasi išvengti nelaimės, išmoksta elgtis kilus pavojui (pavyzdžiui, sužino, kokiais pagalbos telefonais skambinti atsitikus nelaimei). Vaidybiniai žaidimai ir projektai padeda pedagogams integruoti visų ugdymo sričių lavinimo tikslus, be to, tai tinkama galimybė kryptingai bendradarbiauti su tėvais, viešai parodant, kas patirta, sužinota, ir kartu su tėvais planuoti tolimesnius saugios elgsenos įgūdžių formavimo veiksmus.

Gaisrai ir vaikų saugaus elgesio įgūdžių ugdymas

Vaikai turėtų žinoti ir suprasti ugnies teikiamą naudą žmogui, ugnies daromą žalą žmogui ir aplinkai, žinoti ir gebėti paaiškinti, kas sukelia gaisrą, kaip apsisaugoti nuo žaibo, žinoti ir gebėti išsikviesti pagalbą, gebėti saugiai elgtis su ugnimi, žinoti ir gebėti adekvačiai elgtis kilus gaisrui, turėti žinių apie aliarmo signalą, nudegimus, evakuaciją, pirmosios pagalbos suteikimą ir ugnies gesinimo priemones. Ugdoma nuostata pažinti, saugoti ir gerbti ugnį, saugiai su ja elgtis.

Ivairi veikla ugdo visas vaiko kompetencijas:

Pažintinė kompetencija lavėja, kai vaikai sprendžia kryžiažodžius, atpažįsta simbolius (pavyzdžiui, įspėjamąjį ženklą „Atsargiai, gaisras“, skiria geometrines formas (pavyzdžiui, telefono aparato skaitmenis), kartu su suaugusiaisiais naudojami internetu (vaizdo medžiaga, žaidimai), eksperimentuoja, tyrinėja (pavyzdžiui, kartu su suaugusiaisiais sukuria evakuacijos iš namų planą; mokosi saugiai uždegti ir užgesinti degtuką, žvakę, žiebtuvėlį); komunikacinė kompetencija lavėja, kai vaikai ir suaugusieji kalbasi, svarsto, apibendrina, kai klausomasi grožinės ar dalykinės literatūros tekstų, menamos mįslės, vykdomi projektai (pavyzdžiui, kuriamos ir iliustruojamos „Naudojimosi ugnimi taisyklės“, piešiami, „gaminami“ „Pagalbos telefonai“), organizuojamos parodos, viktorinos, akcijos; socialinė kompetencija lavėja, kai vaikai pajunta ir supranta kiekvieno žmogaus ir bendrą visų atsakomybę už saugumą, suvokia nelaimių pasekmes; meninė kompetencija lavėja, žaidžiant žaidimus su dailės, muzikos priemonėmis, vaidinant (pavyzdžiui, spektaklį pagal M. Vainilaičio eiliuotą pasaką „Ežio namas“; gaisro, gelbėjimosi, gesinimo ir kitas situacijas), improvizuojant. Žaisdami vaikai įtvirtina saugaus elgesio įgūdžius, „pasitikrina“ saugaus elgesio taisykles.

Parengė visuomenės sveikatos specialistė Simona Gelžinienė pagal Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministerijos parengtą medžiagą, Mob. +37062741643, el. paštas: simona.gelziniene@sveikatos-biuras.lt